

Nr 173

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 141 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 1 oktober 1965, föreslagit riksdagen att

a) godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för utbyggnad och organisation av universitets- och högskoleväsendet fram till början av 1970-talet;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna en överenskommelse med Stockholms läns landsting om villkoren för anordnande av läkarutbildning vid ett nytt sjukhus i Huddinge, m. m.;

c) godkänna vad departementschefen förordat angående bestridande av kostnader för markförvärv i närheten av området för det planerade sjukhuset i Huddinge; samt

d) godkänna de av departementschefen förordade riktlinjerna för lånegivning till uppförande av bostäder för studerande.

I samband härmed har utskottet behandlat följande i anledning av propositionen nr 141 väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hedström m. fl.* (I: 771) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Hedenäset *m. fl.* (II: 915), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att frågan om en till Norrland förlagd utbyggnad av den högre tekniska utbildningen, varvid särskilt möjligheterna av en förläggning till övre Norrland beaktas, snarast måtte bli föremål för en förutsättningslös utredning;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Georg Pettersson* och *Ahlsten* (I: 772) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Stenkyrka *m. fl.* (II: 912), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte uttala att möjligheter i ökad utsträckning bör skapas för förläggande av universitetsstudier till Gotland inom bl. a. de ämnesområden som angetts i motionerna samt anhålla att Kungl. Maj:t måtte vidta härför lämpliga och erforderliga åtgärder;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr

Schött m. fl. (I: 773) och den andra inom andra kammaren av fru *Torbrink m. fl.* (II: 918), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte besluta att universitetsfilialen till Lunds universitet förläggs till Kalmar;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Kaijser m. fl.* (I: 778) och den andra inom andra kammaren av fru *Kristensson m. fl.* (II: 914), i vilka hemställts att riksdagen vid behandling av proposition nr 141 måtte besluta att den aviserade utredningen beträffande receptarieutbildningen göres förutsättningslös varvid en nödvändig anknytning till farmaceutiska fakulteten dock beaktas;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Stefanson m. fl.* (I: 779) och den andra inom andra kammaren av herr *Mellqvist m. fl.* (II: 916), i vilka hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning beträffande en förläggning av en universitetsfilial till falun-borlängeområdet, samt att riksdagen samtidigt måtte uttala att den akademiska utbildningen på ettbetygsnivå inom samma område bör fortsättas och utvidgas;

dels en inom första kammaren väckt motion av herr *Sundin* (I: 780), i vilken hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning av frågan om förläggning av högre teknisk utbildning till sundsvallsregionen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Torsten Andersson m. fl.* (I: 781) och den andra inom andra kammaren av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.* (II: 926), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141, med i övrigt bifall till propositionen, måtte 1. uttala att planeringen rörande universitetsväsendets fortsatta expansion bör dels syfta till en snabb utbyggnad av universitetet i Umeå, dels inriktas på ett sjätte universitet, 2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående frågan om högre teknisk utbildning i Norrland, 3. uttala att planeringen av universitets- och högskoleutbildningen måtte inriktas på 90 000 studerande i början av 1970-talet, 4. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheterna att möta de ökade undervisningskraven enligt punkt 3 genom ökat utnyttjande av radio-, televisions- och korrespondensundervisning, 5. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att den nu pågående försöksverksamheten beträffande utnyttjande av radio och television i universitetsundervisningen intensifieras, 6. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad i motionerna anförts beträffande betydelsen av större flexibilitet vad angår de fasta studiegångarna än vad som synes bli följderna om det framlagda förslaget godkännes, 7. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att de närmare principerna för fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna skall underställas riksdagen för prövning, 8. avslå förslaget om skärpta bestämmelser för avvisning av studerande vid de fria fakulteterna, 9. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1966 års vårriksdag rörande effektivisering och utbyggnad av studierådgivning och yrkesvägledning vid uni-

versiteten, 10. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till 1966 års vårriksdag angående närmare bestämmelser beträffande lärarna vid universitetsfilialerna enligt i motionerna uppdragna riktlinjer, 11. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att möjlighet bör beredas de studerande vid universitetsfilialerna att vid dessa i så många ämnesgrupper som möjligt ägna sig åt studier för högre betyg än två betyg, 12. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1966 års vårriksdag om inrättande av bibliotek och läsesalar av tillfredsställande omfattning vid universitetsfilialerna, 13. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att tekniska hjälpmedel i undervisningen bör snarast och i ökad omfattning tillföras universiteten i enlighet med vad i motionerna anförts, 14. uttala att målsättningen för studentbostadsbyggnadsverksamheten fram till början av 1970-talet bör vara ett nytillskott om minst 40 000 rumsenheter samt 15. beakta vad övrigt i motionerna anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Edström* (I: 782) och den andra inom andra kammaren av herr *Källstad m. fl.* (II: 931), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att vid farmaceutiska institutet laboratorstjänsterna i analytisk farmaceutisk kemi och i oorganisk och fysikalisk kemi omvandlas till professurer i nämnda ämnen fr. o. m. budgetåret 1966/67;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hedström m. fl.* (I: 783) och den andra inom andra kammaren av herr *Öhvall m. fl.* (II: 938), i vilka hemställts att riksdagen vid behandling av proposition nr 141 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att frågan om etablering av en till universitetet i Umeå knuten filial i Luleå för humanistisk, samhällsvetenskaplig och naturvetenskaplig utbildning blir föremål för utredning;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 784) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 923), i vilka hemställts att riksdagen måtte 1. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande möjligheterna att i enlighet med de i motionerna angivna riktlinjerna förmedla akademisk lågstadieundervisning inom ramen för en kombinerad TV-radio- respektive korrespondensundervisning, 2. uttala att planeringen rörande universitetsväsendets fortsatta expansion bör syfta till en snabb utbyggnad av universitetet i Umeå, 3. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att möjligheterna för de studerande vid universitetsfilialerna att i vissa ämnesgrupper inrikta studierna på högre betyg än två bör undersökas, 4. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till 1966 års vårriksdag rörande de nya assistenttjänster som föreslås inrättade vid universitetet, 5. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1966 års vårriksdag om inrättande av bibliotek och läsesalar av tillfredsställande omfattning vid universitetsfilialerna, 6. i skrivelse till Kungl. Maj:t som riksdagens mening giva till känna vad motionärerna anförts beträffande betydelsen av att ge studerande vid filosofiska fakulteter möjlighet att bedriva friare studier som alternativ till fasta studiegångar, 7. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att de närmare prin-

ciperna för fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna skall underställas riksdagen för prövning, 8. avslå förslaget om skärpta bestämmelser för avvisning av studerande vid de fria fakulteterna, 9. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag med beaktande av de i motionerna angivna synpunkterna angående riktlinjer för rätten att bedriva studier, 10. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1966 års vårriksdag rörande en effektivisering och utbyggnad av studierådgivning och yrkesvägledning vid universiteten, 11. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att tekniska hjälpmedel bör ges ökad användning inom den akademiska undervisningen, 12. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande möjligheterna att i Umeå inrätta teknisk utbildning i samordning med övriga inom universitetet förekommande fakulteter, samt 13. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att en organisatorisk samordning bör ske av den tekniska och medicinska utbildningen i Linköping;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gösta Jacobsson* (I: 785) och den andra inom andra kammaren av fröken *Ljungberg m. fl.* (II: 932), i vilka hemställts att riksdagen måtte 1. avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av universitetsfilialer, 2. besluta att i enlighet med de av universitetskanslersämbetet angivna riktlinjerna bygga ut universitetet i Umeå, 3. besluta om fortsatt utbyggnad av befintliga universitet, samt 4. i övrigt beakta vad i motionerna anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Göran Karlsson m. fl.* (I: 786) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Jönköping *m. fl.* (II: 925), i vilka hemställts att riksdagen med avslag på den del av Kungl. Maj:ts proposition som avser förläggning av universitetsfilial till Växjö måtte besluta, att universitetsfilialen till Lunds universitet förläggas till Jönköping;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Axel Kristiansson* och *Mossberger* (I: 787) och den andra inom andra kammaren av herr *Josefsson m. fl.* (II: 928), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att filialen till Lunds universitet förläggas till Halmstad;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nils Theodor Larsson* (I: 788) och den andra inom andra kammaren av fru *Kristensson* och fru *Sjövall* (II: 930), i vilka hemställts att riksdagen avslår vad i proposition nr 141 uttalats angående införandet av en ny lärarkategori vid universitet och högskolor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 789) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 935), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 141 med i övrigt bifall till propositionen måtte 1. uttala att planeringen rörande universitetsväsendets fortsatta expansion nu bör dels syfta till en snabb utbyggnad av universitetet i Umeå, dels inriktas på ett sjätte universitet i linköpingsområdet, 2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående

möjligheterna att möta de ökade undervisningskraven på grund av en ytterligare expansion av studerandeantalet vid universiteten genom ökat utnyttjande av radio-TV, eventuellt i kombination med korrespondensundervisning, 3. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att den nu pågående försöksverksamheten beträffande utnyttjande av radio-TV i universitetsundervisningen intensifieras, 4. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att möjlighet bör beredas de studerande vid universitetsfilialerna att vid dessa i så många ämnesgrupper som möjligt ägna sig åt studier för högre betyg än två betyg, 5. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till 1966 års vårriksdag rörande de nya assistenttjänster som föreslås inrättade vid universiteten, 6. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1966 års vårriksdag om inrättande av bibliotek och läsesalar av tillfredsställande omfattning vid universitetsfilialerna, 7. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad i motionerna anförts beträffande betydelsen av större flexibilitet vad angår de fasta studiegångarna än vad som synes bli följderna om det framlagda förslaget godkännes, 8. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att de närmare principerna för fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna skall underställas riksdagen för prövning, 9. avslå förslaget om skärpta bestämmelser för avvisning av studerande vid de fria fakulteterna, 10. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1966 års vårriksdag rörande en effektivisering och utbyggnad av studierådgivning och yrkesvägledning vid universiteten, 11. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1966 års vårriksdag angående förbättrad tillgång på tekniska hjälpmedel i undervisningen vid universitet och högskolor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nyman m. fl.* (I: 790) och den andra inom andra kammaren av herr *Hammarberg m. fl.* (II: 924) i vilka hemställts att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 141 måtte besluta att den fjärde tekniska högskolan inrättas i Västerås;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Skårman m. fl.* (I: 791) och den andra inom andra kammaren av herr *Tobé m. fl.* (II: 936), i vilka hemställts att riksdagen måtte, med avslag å proposition nr 141 vad beträffar den föreslagna utbildningen av ekonomingenjörer, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om nytt förslag till utbildning av ingenjörer i ekonomiska ämnen i enlighet med vad i motionerna anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Stenberg m. fl.* (I: 792) och den andra inom andra kammaren av herr *Lundmark m. fl.* (II: 933), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förnyad prövning av frågan om förläggandet av vissa högre tekniska utbildningslinjer till Umeå universitet;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Svanström m. fl.* (I: 793) och den andra inom andra kammaren av herrar *Johansson* i Dockered och *Jonasson* (II: 927), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte besluta att i skrivelse till Kungl.

Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag beträffande tandläkarutbildningen, den odontologiska forskningen samt profylaktisk verksamhet mot tandjukdomar enligt i motionerna uppdragna riktlinjer;

dels en inom andra kammaren väckt motion av herrar *Martinsson* och *Andersson* i Essvik (II: 904), i vilken hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte uttala, att det blivande filialuniversitetet i mellersta Norrland skall förläggas i Sundsvall;

dels en inom andra kammaren väckt motion av herrar *Holmberg* och *Hermansson* (II: 913), i vilken hemställts att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om ett fullföljande av det i utredningsdirektiven nämnda Norrbotten-alternativet med avsikt att så snabbt som möjligt åstadkomma en till universitetet i Umeå knuten filial i Luleå för naturvetenskaplig, teknisk, samhällsvetenskaplig och humanistisk utbildning;

dels en inom andra kammaren väckt motion av herrar *Nyberg* och *Elmstedt* (II: 917), i vilken hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte besluta att utbildningsfilialen till universitetet i Lund förläggs till Karlskrona;

dels en inom andra kammaren väckt motion av herr *Kellgren m. fl.* (II: 929), i vilken hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte 1. uttala att trebetygsutbildning skall ges vid universitetsfilialerna, samt 2. uttala att större biblioteksresurser än de av utredningen föreslagna kursbiblioteken skall ställas till filialernas förfogande, lämpligen i anknytning till länsbiblioteken;

dels en inom andra kammaren väckt motion av herrar *Mundebo* och *Ullsten* (II: 934), i vilken hemställts att riksdagen måtte besluta 1. att avslå förslaget om inrättande av universitetsfilialer i Örebro, Karlstad och Växjö, samt 2. att den fortsatta utbyggnaden av universitets- och högskoleväsendet bör inriktas på en utbyggnad av de nuvarande universiteten, i första hand Umeå, samt på upprättandet av ett sjätte universitet i linköpingsområdet;

dels ock en inom andra kammaren väckt motion av herrar *Wiklund* och *Nihlfors* (II: 937), i vilken hemställts att riksdagen måtte besluta 1. att bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar av de för de skilda fria fakulteterna angivna ramtalen som den fortsatta utvecklingen i fråga om studenttillströmningen till Stockholms universitet kan påkalla, 2. att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamma åtgärder ägnade att forcera Stockholms universitets utflyttning till Frescati.

I detta sammanhang har utskottet till behandling även upptagit två vid 1965 års riksdags början väckta, likalydande motioner, den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 115) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 147), i vilka hemställts att riksdagen måtte fatta principbeslut om inrättande av två nya medicinska högskolor, vardera med en utbildningskapacitet av ca 50 nyintagna studerande per termin, samt uppdraga åt Kungl. Maj:t att härför upptaga förhandlingar med härvid ifrågakommande sjukvårdshuvudmän samt snarast förelägga riksdagen definitivt förslag.

Beträffande motiveringen för de motionsvis framställda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 915, II: 912, I: 773, II: 914, I: 779, I: 780, I: 781, I: 782, II: 938, I: 784, II: 932, II: 925, II: 928, I: 788, II: 935, I: 790, II: 936, I: 792, I: 793, II: 904, II: 913, II: 917, II: 929, II: 934, II: 937 och II: 147.

Den förevarande *propositionen nr 141* innehåller huvudsakligen följande.

I propositionen förordas en med hänsyn till samhällets resurser maximal utbyggnad av universitet och högskolor. Den fortsatta planeringen av universitets- och högskoleexpansionen bör utgå från ett beräknat totalantal studerande i början av 1970-talet av ca 87 000. För att det ökade behovet av högre utbildning skall kunna mötas föreslås en kraftig expansion av universitets- och högskoleorganisationen. Sålunda föreslås att en fjärde teknisk högskola samt en ny medicinsk utbildnings- och forskningsenhet skall inrättas. Vid Umeå universitet föreslås en humanistisk fakultet tillkomma och för de filosofiska fakulteterna i övrigt föreslås en betydande ökning och omfattande geografisk spridning av resurserna på primärexamensnivå genom inrättande av fyra nya utbildningsenheter. Även i fråga om den farmaceutiska utbildningen och forskningen föreslås en väsentlig utbyggnad.

Beträffande *högre teknisk utbildning och forskning* föreslås att en ny teknisk högskola under perioden 1969/70—1971/72 byggs upp i Linköping till en årlig intagningskapacitet av 570 nybörjarplatser. Vid den nya högskolan föreslås tillkomma sektioner för teknisk fysik, maskinteknik och elektroteknik samt — som en nyhet för svenskt högre tekniskt utbildningsväsen — en sektion för ekonomingenjörer. De befintliga tekniska högskolorna föreslås bli utbyggda. Bl. a. föreslås en särskild studieriktning för samhällsbyggnad vid tekniska högskolan i Stockholm. Förslag framläggs även om teknisk magisterutbildning och ökad civilingenjörutbildning vid Uppsala universitet.

Intagningskapaciteten vid de *medicinska fakulteterna* i Uppsala och Umeå samt vid karolinska institutet föreslås bli utökad. Vidare föreslås i propositionen en ny enhet för medicinsk propedeutisk och klinisk utbildning bli inrättad i Linköping med en intagningskapacitet av 84 utbildningsplatser per år. Utbildningen vid denna enhet skall enligt förslaget påbörjas läsåret 1969/70. Dessutom föreslås att överenskommelse träffas om anordnande av läkarutbildning vid ett planerat sjukhus i Huddinge.

I fråga om de *filosofiska fakulteterna* föreslås att humanistisk, samhällsvetenskaplig och naturvetenskaplig utbildning fram till primärexamen i viss omfattning fr. o. m. höstterminen 1967 skall anordnas på nya orter. Förslaget innebär att till universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm skall knytas utbildningsfilialer i resp. Örebro, Växjö, Karlstad och Linköping. Vidare förordas att en humanistisk utbildnings- och forskningsorganisation skall byggas upp vid universitetet i Umeå. I syfte att öka examensfrekvensen och påskynda den enskilde studentens fullföljande av sina studier kommer utbildningen vid de filosofiska fakulteterna att ges en fastare organisation och vidare kommer att införas skärpta regler för rätten att bedriva studier vid de fria fakulteterna.

I propositionen uppdras också vissa riktlinjer för det fortsatta *studentbostadsbyggandet*.

Den *farmaceutiska utbildnings- och forskningsorganisationen* föreslås bli överflyttad från Stockholm till Uppsala och där t. v. bli inordnad som en farmaceutisk fakultet vid universitetet. Därvid förutsätts såväl lokal- som personalmässigt samgående med medicin och naturvetenskap. Vidare föreslås att den nuvarande utbildningen till apotekarexamen (studietid fem år) ersätts av en ny studiegång enligt vilken efter fem terminers grundutbildning skall kunna avläggas farmacie kandidatexamen samt efter ytterligare tre terminers studier farmacie magisterexamen. Som riktpunkt för införande av den nya studiegången anges budgetåret 1967/68. Överflyttningen till Uppsala — vilken avses ske successivt — förutsätts kunna påbörjas höstterminen 1969. En ökning av den årliga intagningskapaciteten från 80 till 120 nya studerande föreslås komma till stånd i samband med överflyttningen. Vidare föreslås vissa förändringar i personalorganisationen, innebärande bl. a. tillkomsten av nya professorer i ämnena biokemi, mikrobiologi och toxikologi.

Av propositionens inledande avsnitt (s. 4—8) framgår, att till grund för denna legat överväganden och förslag dels från 1963 års universitets- och högskolekommitté — U 63 — och från 1964 års studentbostadsgrupp rörande universitets- och högskoleutbyggnaden i stort med anledning av riksdagens principbeslut 1963 (prop. 1963: 172, SU 212, rskr 405), dels från den år 1957 tillkallade farmaceututbildningskommittén rörande den farmaceutiska utbildningen och forskningen. Universitets- och högskoleutbyggnadens lokalisering och kostnader m. m. behandlas i propositionens andra avsnitt (s. 9—149). Som ett tredje avsnitt i propositionen (s. 150—191) upptas frågan om den farmaceutiska utbildningen och forskningen. Till statsrådsprotokollet i ifrågavarande ärende har som bilaga fogats (s. 193—197) en överenskommelse mellan staten, å ena, samt Stockholms läns landsting, å andra sidan, om villkoren för anordnande av läkarutbildning vid ett nytt sjukhus i Huddinge m. m.

Utskottet. Så långt det är möjligt bör efterfrågan i samhället på välutbildad arbetskraft tillgodoses och den enskilde ges möjligheter till förkovran. Ökade resurser för forskning är också nödvändiga om framstegstakten i vårt land skall vidmakthållas. Samhällets resurser — såväl materiella som personella — är emellertid begränsade, och insatserna på utbildningens och forskningens områden måste därför avvägas mot berättigade krav inom övriga samhällssektorer. Detta avvägningsproblem finns såsom framgår av proposition nr 141 även inom utbildningssektorn. Samtidigt som bl. a. grundskolereformen och reformeringen av de gymnasiala skolformerna enligt statsmakternas beslut skall genomföras fram till början av 1970-talet erfordras mycket betydande samhälleliga insatser på den högre utbildningens och forskningens områden.

Vid behandlingen av 1963 års principprogram för utbyggnaden av universitets- och högskoleväsendet underströk statsutskottet i sitt utlåtande nr 212 (s. 38)

uttalandet i proposition nr 172 år 1963, att det praktiska genomförandet av ett handlingsprogram av den art som angivits i propositionen självfallet måste bli föremål för samma prövningar och avvägningar som annan offentlig verksamhet med anspråk på de gemensamma samhällsliga resurserna. En fortsatt önskad utbyggnad kan givetvis endast ske i den takt som de realekonomiska och statsfinansiella tillgångarna medger. Utskottet finner med anledning av proposition nr 141 skäl ånyo understryka detta förhållande.

Med utgångspunkt i en beräknad årlig driftkostnad för universitet och högskolor under social-, eklestiastik- och jordbrukshuvudtitlarna av totalt ca 350 miljoner kr. budgetåret 1963/64 beräknas de årliga driftkostnaderna för den i propositionen föreslagna universitets- och högskoleutbyggnaden budgetåret 1972/73 ha ökat till ca 640 miljoner kr. I nämnda kostnader ingår då inte anslag över statliga forskningsråd och fonder och ej heller studiesociala kostnader. Utskottet vill även framhålla, att i propositionen angivna riktlinjer torde förutsätta betydande utgiftsstegringar för övrig postgymnasial utbildning. Vidare torde tillkomma utgiftsökningar föranledda av en utbyggnad av den nuvarande decentraliserade akademiska utbildningen och en vidgad fortbildnings- och vidareutbildningsverksamhet vid universitet och högskolor. Trots här angivna förhållanden vill utskottet uttala sin anslutning till den uppfattning som kommer till uttryck i propositionen, nämligen att studieintresserade inte skall hindras från vidareutbildning av någon annan begränsning än som betingas av lärartillgång och det investeringsutrymme som ges med utgångspunkt i den ekonomiskt politiska avvägningen av samhällets totala resurser. I detta sammanhang vill utskottet kraftigt understryka angelägenheten av att till det yttersta hushålla med de personella resurserna vid universitet och högskolor. Beträffande investeringsverksamheten på universitets- och högskoleområdet anser utskottet, att man, inte minst med hänsyn till den knappa tillgången på byggnadsarbetskraft, måste iakttaga återhållsamhet. Enligt vad man i dag kan bedöma måste det investeringsprogram som presenteras i propositionen kräva stora ansträngningar inte minst i fråga om en effektiv byggnadsplanering. Detta understryker behovet av ett rationellt utnyttjande av nu tillgängliga och nyproducerade lokaler.

Mot denna bakgrund finner utskottet det inte realistiskt att nu räkna med att resurser skall kunna ställas till förfogande för en utbyggnad av den egentliga universitets- och högskoleorganisationen utöver den av departementschefen föreslagna riktpunkten, nämligen 87 000 studerande i början av 1970-talet. Tendenserna beträffande ungdomens benägenhet att efterfråga högre utbildning pekar emellertid enligt propositionen på att antalet studerande i början av 1970-talet med nuvarande genomsnittliga studietider skulle kunna komma att vara betydligt högre. För att inom den angivna ramen kunna tillgodose utbildningsönskemålen erfordras därför enligt utskottets mening kraftfulla rationaliseringsåtgärder inom hela universitets- och högskolesektorn.

Utskottet finner sig sålunda inte kunna biträda de i motionerna I: 781 och II: 926 framförda yrkandena att universitets- och högskoleutbyggnaden fram till

början av 1970-talet måtte inriktas på 90 000 studerande. Med anledning av nämnda yrkanden vill emellertid utskottet framhålla angelägenheten av en rullande planering på universitets- och högskoleområdet. Utvecklingen av tillströmningen till universitet och högskolor — särskilt till de filosofiska fakulteterna — måste följas med skärpt vaksamhet. Vidare vill utskottet i detta sammanhang framhålla betydelsen av god yrkes- och studievägledning på den gymnasiala nivån samt önskvärdheten av att insatser för den i traditionell mening icke-akademiska postgymnasiala utbildningen ytterligare intensifieras.

I propositionen framhålls särskilt starkt nödvändigheten av att studietiderna och därmed studerandeantalet inom de filosofiska fakulteterna begränsas. En förutsättning för att åtgärder på detta område skall kunna genomföras med framgång är att en fastare organisation av utbildningen fram till primärexamen genomförs vid de filosofiska fakulteterna. Förutom införandet snarast möjligt av ett system med s. k. fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna förordas i propositionen skärpta regler för rätten att bedriva studier vid dessa samt vid de teologiska och juridiska fakulteterna.

I de nyssnämnda motionerna I: 781 och II: 926 samt i motionerna I: 789 och II: 935 framförs yrkanden om större flexibilitet i de fasta studiegångarna än vad som synes bli följderna om det framlagda förslaget genomförs. I motionerna I: 784 och II: 923 föreslås, att de studerande vid filosofiska fakulteter skall ges möjlighet att bedriva friare studier som alternativ till fasta studiegångar. I samtliga här nämnda motioner yrkas vidare, dels att de närmare principerna för fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna skall underställas riksdagens prövning, dels att riksdagen måtte avslå förslaget om skärpta regler för rätten att bedriva studier vid de fria fakulteterna, dels ock att riksdagen anhåller om förslag till 1966 års vårriksdag rörande en effektivisering och utbyggnad av studieråd-givning och yrkesvägledning vid universiteten.

Utskottet vill understryka, att det finner det synnerligen angeläget, att effektiviteten i utbildningssystemet ökas så att utbildningstiden fram till primärexamen och därmed studerandeantalet vid de fria fakulteterna kan begränsas. Alternativet till de i propositionen redovisade åtgärderna torde enligt utskottet vara att spärra tillträdet till i första hand de filosofiska fakulteterna. Då utskottet finner sig böra instämma i departementschefens uppfattning, att en dylik drastisk åtgärd inte bör vidtas, återstår endast åtgärder av rationaliseringskaraktär.

När det gäller de fasta studiegångarna vid filosofisk fakultet anser utskottet, att ett dylikt system kan komma att få en för den enskilde gynnsam inverkan, inte minst inför valet av fortsatt verksamhet efter avslutad gymnasial utbildning. En större fasthet i utbildningsorganisationen är vidare enligt utskottets mening nödvändig för att rationaliseringsåtgärder skall ge resultat. Givetvis måste, såsom också framhålls i propositionen, särskilda anordningar vidtas för vissa studerande som av legitima skäl inte har möjlighet att följa den reguljära utbildningsgången. Utskottet förutsätter vidare, att införandet av fasta studiegångar skall möjliggöra utbildning över fakultetsgränser, exempelvis s. k. blan-

dade utbildningar inom matematisk-naturvetenskaplig fakultet och medicinsk eller farmaceutisk fakultet. Utskottet vill slutligen i detta sammanhang uttala, att de fasta studiegångarna synes kunna förbättra förutsättningarna för en kontinuerlig anpassning av utbildningsinnehållet med hänsyn till samhällets ständigt föränderliga behov på samma sätt som man t. ex. vid de tekniska högskolorna för närvarande kontinuerligt omprövar detta. Med hänvisning till vad sålunda anförts finner utskottet de i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 framförda yrkandena i vad de avser flexibilitet i och alternativ till fasta studiegångar vid filosofisk fakultet inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet anser sig med hänsyn till vad som anförts i det föregående inte heller kunna biträda yrkandena i nyssnämnda motioner I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 i vad de avser frågan att de närmare principerna för fasta studiegångar vid filosofisk fakultet skall underställas riksdagens prövning.

Vad i propositionen anförs angående införandet av skärpta regler för rätten att bedriva studier vid fria fakulteter ligger enligt utskottets mening i linje med de allmänna principerna rörande en effektivisering och större fasthet i organisationen. Ett avvisningsförfarande av den innebörd som skisseras tillämpar man för övrigt redan nu vid handelshögskolorna och de tekniska högskolorna. Utskottet, som sålunda kan ansluta sig till propositionen i denna del, utgår givetvis från att reglerna för rätten att bedriva studier utformas så att vid tillämpningen hänsyn kan tas till personliga förhållanden såsom sjukdom, vilka motiverar avvikelser från de generella bestämmelserna. Med hänvisning till vad sålunda anförts anser utskottet att de i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 framförda yrkandena i vad de avser avslag på förslaget om skärpta regler för rätten att bedriva studier vid fria fakulteter inte bör bifallas av riksdagen.

Med hänsyn till det anförda finner utskottet vidare att motionerna I: 784 och II: 923, i vad de avser utredning om riktlinjer för rätten att bedriva studier, inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet vill särskilt understryka uttalandet i propositionen, att vid införandet av fasta studiegångar vid filosofisk fakultet och skärpta bestämmelser för rätten att bedriva studier vid fria fakulteter det är naturligt, att samhällets insatser för bl. a. studie- och yrkesvägledning samtidigt ökas. Detta har, som framgått av det föregående, också framhållits i ett antal motionsyrkanden. Beträffande yrkesvägledningen har en betydande utbyggnad skett under senare år. Utskottet vill framhålla vikten av ifrågavarande verksamhet och angelägenheten av att den ges för sina uppgifter tillräckliga personella och ekonomiska resurser. I sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1966/67 framhåller universitetskanslersämbetet, att ämbetet inlett samarbete med arbetsmarknadsmyndigheterna om en ytterligare utvidgad försöksverksamhet med studierådgivning och yrkesorientering. Med anledning härav torde riksdagen vid behandlingen av

Kungl. Maj:ts anslagsäskanden för nästkommande budgetår få anledning pröva frågan om en intensifierad studierådgivning och yrkesvägledning vid universiteten. Utskottet finner därför att yrkandena i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 vad angår nämnda spörsmål inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I propositionen framhålls, att utvecklingen går mot ökad användning av tekniska hjälpmedel i undervisningen på olika nivåer. Departementschefen räknar med att den försöksverksamhet som inletts på universitets- och högskoleområdet kommer att intensifieras under de närmaste åren och förordar att de av U 63 framförda förslagen och angivna riktlinjerna därvid särskilt beaktas. Enligt propositionen ankommer det på vederbörande myndigheter att vidta åtgärder för förslagens realiserande.

I de nämnda motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 framförs även förslag syftande till att tekniska hjälpmedel skall få ökad användning i den akademiska undervisningen. I motionerna I: 789 och II: 935 yrkas därvid, att riksdagen måtte hemställa om förslag härom till 1966 års vårriksdag. Även utskottet finner en ökad användning av tekniska hjälpmedel vara befogad i den akademiska undervisningen såväl av pedagogiska skäl som för att öka utbytet av gjorda insatser i fråga om personal och lokaler. Såsom framhålls i propositionen pågår redan försöksverksamhet med dylika hjälpmedel. För budgetåret 1965/66 har anvisats ett reservationsanslag till tekniska hjälpmedel i utbildningen m. m., varav 500 000 kr. beräknas för försöksverksamhet med tekniska hjälpmedel och disponeras av Kungl. Maj:t efter förslag av universitetskanslersämbetet. I sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1966/67 har universitetskanslersämbetet hemställt om ytterligare medelsanvisning för detta ändamål. Med anledning härav torde riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts anslagsäskanden för nästkommande budgetår få anledning pröva frågan om ökad användning av tekniska hjälpmedel i den högre utbildningen. Någon särskild riksdagsskrivelse i ämnet synes utskottet därför inte påkallad. Utskottet finner yrkandena i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 vad angår nämnda spörsmål inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Mot bakgrund av nuvarande tendenser i tillströmningen till högre utbildning framförs i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 yrkanden om utredning rörande möjligheterna att i ökad omfattning utnyttja radio och television samt korrespondensundervisning för reguljär universitetsutbildning. I motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935 yrkas därjämte, att den nu pågående försöksverksamheten beträffande utnyttjande av radio och television i universitetsutbildningen intensifieras.

Beträffande sistnämnda motionsyrkanden vill utskottet utöver vad ovan anförts framhålla, att universitetskanslersämbetet i sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1966/67 för vidgad försöksverksamhet med akademisk radioundervisning upptagit ett belopp av 450 000 kr. Med anledning härav torde riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts anslagsäskanden för nästkomman-

de budgetår få anledning pröva frågan om en vidgad akademisk radioundervisning. Utskottet finner därför att motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935 i vad de avser skrivelse om intensifierad försöksverksamhet beträffande utnyttjande av radio och television i universitetsundervisningen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Frågan om utnyttjandet av radio och television för reguljär universitets- och högskoleutbildning har behandlats av 1960 års radioutredning i betänkandet »Radions och televisionens framtid i Sverige», del II (SOU 1965:21). Sedan remissbehandlingen avslutats pågår, enligt vad utskottet inhämtat, beredning med anledning av radioutredningens förslag inom Kungl. Maj:ts kansli. Utskottet, som förutsätter, att riksdagen i annat sammanhang får anledning behandla dessa frågor, finner med hänsyn till det anförda yrkandena i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 vad angår förevarande spörsmål inte böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I samband med utredningen rörande radio och television i den reguljära universitets- och högskoleutbildningen synes även, såsom universitetskanslersämbetet framhåller i sitt yttrande över radioutredningens förslag, korrespondensundervisningen böra behandlas, varför utskottet beträffande yrkandena i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 i denna del inte finner dessa böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

U 63 har avgränsat tre alternativ för utbyggnaden av universitet och högskolor. Alternativ 1 innebär att hela utbyggnaden sker på nuvarande fem universitetsorter med undantag för en viss del av den medicinska och tekniska utbildningen. Alternativ 2 innebär att medicinsk och teknisk utbildning i samma omfattning som enligt alternativ 1 förläggs utanför nuvarande universitetsorter samt att utbildningen till primärexamensnivå inom filosofisk fakultet organiseras på ett flertal nya orter. Alternativ 3 slutligen innebär att en väsentlig del av utbyggnaden lokaliserar till ett sjätte universitet. I propositionen konstateras, att här nämnda alternativ för universitets- och högskoleutbyggnaden innefattar de möjligheter som nu bör övervägas och departementschefen förordar, att utbyggnaden av universitet och högskolor sker i stort sett efter de riktlinjer som innefattas i U 63:s alternativ 2.

Beträffande den medicinska utbildningen anser utskottet, att en utbyggnad på en sjätte ort är nödvändig. Även inrättandet av en fjärde teknisk högskola finner utskottet vara erforderligt om 1963 års principprogram skall kunna realiseras.

Vidkommande utbyggnaden av de filosofiska fakulteterna finner utskottet, att varken en utbyggnad enbart av nuvarande universitet eller inrättandet av ett sjätte universitet utgör realistiska alternativ inför de närmaste årens väntade tillströmningsökning. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att det är nödvändigt — inte minst med hänsyn till studentbostadssituationen på de nuvarande universitetsorterna — med en ytterligare decentralisering av lågstadietutbildningen inom filosofisk fakultet. En uppbyggnad nu av ett nytt uni-

versitet skulle medföra en allvarlig splittring av forskningsresurserna. Med den knapphet på kvalificerade forskare som råder, särskilt inom samhällsvetenskaper och naturvetenskaper, måste en dylik splittring undvikas. Härtill kommer, vilket utskottet särskilt vill betona, att upprättandet av ett nytt universitet kan inverka hinderligt på utbyggnaden av Umeå universitet.

Inför behandlingen av föreliggande proposition har utskottet besökt ett flertal städer och regioner för att på ort och ställe bilda sig en uppfattning om intresset och förutsättningarna för att till nya platser lokalisera högre utbildning. Sålunda har utskottet besökt Kiruna, Luleå, Umeå, Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Västerås, Karlstad, Linköping, Norrköping, Jönköping, Växjö och Kalmar. Den synnerligen positiva inställning till högre utbildning som man ådagalagt på samtliga dessa platser samt den beredvillighet som deklarerats att genom lokala och regionala insatser skapa goda förutsättningar för sådan utbildning visar enligt utskottets mening att en spridning av universitets- och högskoleutbildning är både önskvärd och möjlig.

Förslaget om permanenta universitetsfilialer — till en början med en filial till vart och ett av universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm — finner utskottet sålunda, liksom en ny medicinsk utbildnings- och forskningsenhet samt en fjärde teknisk högskola, vara väl ägnat att ge en angelägen spridning i landet av utbildningsmöjligheterna på universitets- och högskolenivå.

Med hänvisning till vad ovan anförts avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 785 och II: 932 i vilka yrkas, att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av universitetsfilialer, dels besluta att i enlighet med de av universitetskanslersämbetet angivna riktlinjerna bygga ut universitetet i Umeå, dels ock besluta om fortsatt utbyggnad av befintliga universitet.

Utskottet avstyrker vidare med hänvisning till det föregående motionen II: 934 i vilken yrkas dels att riksdagen måtte avslå förslaget om inrättande av universitetsfilialer i Örebro, Karlstad och Växjö, dels att den fortsatta utbyggnaden av universitets- och högskoleväsendet bör inriktas på en utbyggnad av de nuvarande universiteten, i första hand Umeå, samt på upprättande av ett sjätte universitet i linköpingsområdet.

Utskottet anser sig med hänsyn till det anförda inte heller kunna biträda motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935 i vad de avser yrkanden, att riksdagen måtte uttala, att planeringen rörande universitetsväsendets fortsatta expansion bör inriktas på ett sjätte universitet. Ifrågavarande motioner bör därför enligt utskottets mening i denna del inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Förslaget om inrättande av en humanistisk utbildnings- och forskningsorganisation vid Umeå universitet tillstyrker utskottet. Utbyggnaden av Umeå universitet bör, såsom också departementschefen förordar, ske snabbare och i större omfattning än vad U 63 räknat med. Utskottet vill betona angelägenheten häri. Enligt utskottets mening torde med hänsyn till vad som förordats i propositionen och vad utskottet framhållit de i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och

II: 923 samt I: 789 och II: 935 framförda yrkandena rörande en snabb utbyggnad av Umeå universitet vara tillgodosedda. Motionerna synes därför i denna del inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande den nya medicinska utbildnings- och forskningsenheten samt den fjärde tekniska högskolan förordas i propositionen, att dessa förläggs till Linköping. Med anledning härav yrkas i motionerna I: 790 och II: 924, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta, att den fjärde tekniska högskolan inrättas i Västerås.

Enligt utskottets mening kan i och för sig anföras skäl som talar för en förläggning av den fjärde tekniska högskolan till Västerås, om man betraktar denna som en helt fristående enhet. När man emellertid samtidigt finner det nödvändigt att etablera en ny medicinsk utbildnings- och forskningsenhet har utskottet, också med beaktande av utvecklingen i Linköping på längre sikt, från utbildnings- och forskningsorganisatorisk synpunkt funnit starka skäl som talar för en förläggning av de två enheterna till samma stad. Utskottet förordar sålunda bifall till propositionen i denna del. Enligt utskottets mening bör man sträva efter att hålla samman forskningsresurserna för att främja ett gemensamt utnyttjande av dessa och skapa en stimulerande forskningsmiljö i nära kontakt med industri och sjukvård. Goda industriella och sjukvårdsmässiga betingelser föreligger i Linköping-Norrköping-regionen. En samlokalisering till Linköping av medicinsk och teknisk forskning torde enligt utskottets uppfattning ge möjligheter att från grunden skapa förutsättningar för ett fruktbart forskningssamarbete på gränsområdena mellan medicin och teknik till gagn för hela landet. Med hänsyn till vad sålunda anförts avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 790 och II: 924.

I motionerna I: 784 och II: 923 förordas en organisatorisk samordning av den tekniska och medicinska utbildningen i Linköping. Som utskottet nyss framhållit föreligger starka skäl tala för samordning mellan medicin och teknik. Detta gäller inte minst i fråga om organisation och administration. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om sitt utlåtande nr 119 (s. 6 f.) över proposition nr 50 år 1964 i vilket utskottet framhöll, att det förväntade, att ökad uppmärksamhet av Kungl. Maj:t och vederbörande universitetsorgan ägnas spörsmålet om hur samverkan och integration på universitets- och högskoleområdet bäst skall främjas och stödjas. Även när det gäller utbyggnaden i Linköping förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t och berörda myndigheter uppmärksammar detta uttalande. De i motionerna I: 784 och II: 923 framförda yrkandena torde därmed i vad avser här berörda fråga vara tillgodosedda. Motionerna bör därför, enligt utskottets mening, i denna del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I propositionen föreslås en sektion för utbildning av ekonomingenjörer vid den förordade tekniska högskolan i Linköping. I motionerna I: 791 och II: 936 yrkas avslag beträffande detta förslag och nytt förslag till utbildning av ingenjörer i ekonomiska ämnen i enlighet med vad i motionerna anförts. Utskottet, som delar uppfattningen, att det föreligger ett stort behov av tekniskt-ekonomiskt skolad

arbetskraft, biträder förslaget om en särskild sektion för utbildning av ekonomingenjörer vid den fjärde tekniska högskolan. Då förslaget innebär en nyhet för högre teknisk utbildning finner utskottet det emellertid motiverat med viss återhållsamhet i utbyggnadstakten. Med anledning av vad som anförs i de nyssnämnda motionerna vill utskottet konstatera, att berörda myndigheter kontinuerligt överser den ekonomisk-administrativa utbildning som förekommer vid de tekniska högskolorna inom ramen för nuvarande civilingenjörsutbildning. Utskottet ifrågasätter emellertid om den föreslagna utbildningslinjen vid tekniska högskolan i Linköping och den utbildning som ges vid nuvarande tekniska högskolor är till fyllest för behovet av civilingenjörer med fördjupad ekonomisk utbildning inom skilda områden. Enligt utskottets mening synes behovet av ekonomisk vidareutbildning av civilingenjörer böra uppmärksammas av Kungl. Maj:t och berörda myndigheter. Härvid bör även övervägas huruvida den form av vidareutbildning som för närvarande förekommer vid handelshögskolorna kan ersättas av annan för civilingenjörer mera anpassad vidareutbildning. Det bör uppmärksammas att vidareutbildningsmöjligheterna i framtiden torde komma att öka genom den föreslagna sektionen för utbildning av ekonomingenjörer i Linköping med dess speciella forskningsinriktning på gränsområdet mellan ekonomi och teknik. Utskottet förordar, att riksdagen i anledning av yrkandena i motionerna I: 791 och II: 936 i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Frågan om högre teknisk utbildning i Norrland behandlas i ett flertal motioner. I motionerna I: 771 och II: 915 föreslås, att frågan om en till Norrland förlagd utbyggnad av den högre tekniska utbildningen, varvid särskilt möjligheterna av en förläggning till övre Norrland beaktas, snarast måtte bli föremål för en förutsättningslös utredning. I motionen I: 780 förordas, att frågan om förläggning av högre teknisk utbildning till sundsvallsregionen måtte prövas. Enligt motionerna I: 781 och II: 926 bör frågan om högre teknisk utbildning i Norrland utredas. I motionerna I: 784 och II: 923 föreslås en utredning rörande möjligheterna att i Umeå inrätta teknisk utbildning i samordning med övriga inom universitetet förekommande fakulteter. Slutligen bör enligt motionerna I: 792 och II: 933 förnyad prövning ske av frågan om förläggandet av vissa högre tekniska utbildningslinjer till Umeå universitet.

Utskottet har vid sina i det föregående nämnda besök i olika delar av landet kommit till den uppfattningen, att om den nya lokaliseringsgiven, inte minst i Norrland, på ett verksamt sätt skall kunna fullföljas måste högre utbildning gå hand i hand med näringslivets utveckling. Utskottet är väl medvetet om att för att det skall kunna meddelas fullgod teknisk utbildning fordras inom en region mycket god tillgång på industrier av olika slag, förutsättningar att erhålla goda lärare och tillgång till lämpliga lokaler. Flera av de orter utskottet besökt har god tillgång på varierande industrier, och industriens företrädare på dessa orter har i många fall utlovat all möjlig hjälp med lärarkrafter, i allmänhet främst kvalificerade speciallärare med timtjänstgöring. Från kommunalt håll har man

i många fall ställt i utsikt att lokaler kan anskaffas. Utskottet finner det troligt att situationen är densamma även på andra orter än de utskottet besökt. Uppvaktningar har också gjorts i denna fråga, varvid bl. a. nya uppgifter presenterrats beträffande behovet av och förutsättningarna för högre teknisk utbildning i Norrland.

Utvecklingen på det högre tekniska utbildningsområdet måste enligt utskottets uppfattning ses på lång sikt och följas noggrant. Utskottet förordar därför i anledning av motionerna I: 771 och II: 915, I: 780, I: 792 och II: 933, I: 781 och II: 926 samt I: 784 och II: 923, sistnämnda fyra motioner såvitt nu är i fråga, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att en beredning tillsätts med arbetsuppgift att kontinuerligt följa utvecklingen på detta område och när så befinnes möjligt framlägga förslag rörande den högre tekniska utbildningens fortsatta utbyggnad. Enligt propositionen skulle det norr om Uppsala inte finnas någon teknisk utbildning ovanför den gymnasiala nivån. En ytterligare industriell utbyggnad i Norrland kan enligt utskottets mening förväntas medföra ett ökat ingenjörbehov. Denna utbyggnad bör underlättas genom ökade utbildningsmöjligheter. Utskottet finner därför, att beredningen i första hand bör överväga huruvida fullständig teknisk högskola, vissa sektioner av sådan högskola eller utbildning i de två första årskurserna inom vissa sektioner av teknisk högskola bör anordnas på någon eller några orter i Norrland. Vissa av dessa utbildningsanstalter bör, om behov därav föreligger, framdeles kunna utvecklas till fullständiga tekniska högskolor. Med hänsyn till industriens struktur bör beredningen vidare undersöka huruvida en påbyggnad av tekniskt gymnasium skulle kunna betjäna industrien på ett verksamt sätt.

Den i propositionen förordade utbyggnaden av medicinsk utbildning med ca 200 nybörjarplatser årligen under perioden 1966/67—1969/70 är enligt utskottets mening det maximala program som nu kan fastställas. Med hänsyn härtill bör de i motionerna I: 115 och II: 147 framförda yrkandena, att riksdagen måtte fatta principbeslut om att inrätta två nya medicinska högskolor vardera med en utbildningskapacitet av ca 50 nyintagna studerande per termin, inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande den odontologiska utbildningen konstateras i propositionen, att U 63 utgått från att den odontologiska fakulteten vid karolinska institutet skall erhålla nya lokaler i anslutning till det planerade undervisningssjukhuset i Huddinge. Under en övergångsperiod kan detta enligt U 63 möjliggöra en dubbling av utbildningskapaciteten för tandläkare i Stockholm. Departementschefen finner detta uppslag beaktansvärt och avser i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att närmare låta utreda frågan. I motionerna I: 793 och II: 927 förordas skyndsamt utredning och förslag beträffande tandläkarutbildningen, den odontologiska forskningen samt profylaktisk verksamhet mot tandsjukdomar enligt i motionerna uppdragna riktlinjer.

Utskottet finner för sin del att den rådande bristen på tandläkare inom bl. a. folktandvården och de konsekvenser ett införande av tandsjukvården i den all-

männa sjukvårdsförsäkringen, varom förslag framlagts, kan få beträffande behovet av tandläkare måste följas med uppmärksamhet. Tandläkarbehovet på sikt kan också komma att påverkas av bl. a. de åtgärder som sätts in i profylaktiskt syfte. Utskottet finner det angeläget, att den i propositionen förordade utredningen rörande dubblering av utbildningskapaciteten i Stockholm snarast kommer till stånd. Enligt vad utskottet inhämtat har såväl universitetskanslersämbetet som medicinalstyrelsen sin uppmärksamhet riktad på de i motionerna berörda frågorna. Med hänsyn härtill finner utskottet det inte nu motiverat med en särskild utredning rörande dessa frågor. Utskottet anser därför att motionerna I: 793 och II: 927 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I propositionen förordas en förläggning till Linköping och Örebro av filialer till Stockholms respektive Uppsala universitet. Vid dessa filialer skall anordnas utbildning för primärexamen inom humanistisk-samhällsvetenskaplig och matematisk-naturvetenskaplig fakultet. Vidare förordas, att till vart och ett av Lunds och Göteborgs universitet knyts en filial. Filialen till Lunds universitet föreslås förlagd till Växjö och filialen till Göteborgs universitet till Karlstad. I Karlstad och Växjö bör utbildningen tills vidare begränsas till humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen samt matematik. Efter en utbyggnad av Umeå universitet till full kapacitet kan också enligt propositionen en filial i mellersta Norrland tillkomma med anknytning till detta universitet.

I motionerna I: 773 och II: 918 yrkas, att filialen till Lunds universitet skall förläggas till Kalmar. Motsvarande yrkanden reses i motionerna I: 786 och II: 925 till förmån för Jönköping och i motionerna I: 787 och II: 928 till förmån för Halmstad. I motion II: 917 yrkas, att filialen till Lunds universitet förläggas till Karlskrona.

När det gäller filialen till Lunds universitet står enligt departementschefen valet mellan Jönköping, Kalmar och Växjö. Departementschefen finner, att samtliga tre städer kommer att kunna erbjuda de resurser som filialutbildningen kräver och att från denna synpunkt ingen av orterna kan ges ett bestämt företräde. I detta sammanhang framhålls, att Linköping, vid bifall till propositionens förslag, av allt att döma kommer att få en stor attraktivitet. Med hänsyn till att rekryteringsområdet norrut begränsas av utbildningsorganisationerna i stockholmsregionen och Örebro får man räkna med att Linköping kommer och bör rekrytera inom ett avsevärt område söderut. Det ringa avståndet mellan Linköping och Jönköping talar sålunda emot en förläggning av en filial till sistnämnda stad. Vidare framhåller departementschefen bl. a. att av de tre städerna Växjö otvivelaktigt har de snabbaste förbindelserna till Lund och därmed rent geografiskt måste ges företräde före både Jönköping och Kalmar. Endast om det hade kunnat göras gällande att Växjös förutsättningar att resursmässigt hysa en filial varit alltför begränsade hade valet fått göras mellan Jönköping och Kalmar.

Som framgått av det föregående har utskottet ingående behandlat frågorna rörande universitets- och högskoleutbyggnadens lokalisering. Utskottet har besökt samtliga i propositionen berörda orter och därvid kunnat konstatera riktig-

heten i vad som anförs rörande Jönköpings, Kalmars och Växjös förutsättningar att hysa en filial till Lunds universitet. Utskottet ansluter sig till den i propositionen förordade utbyggnaden av universitetsfilialer i Linköping, Örebro, Karlstad och Växjö med anknytning till resp. Stockholms, Uppsala, Göteborgs och Lunds universitet. Avgörande för utskottets ställningstagande till förläggningen av en filial till Växjö har bl. a. varit stadens läge i förhållande till Lund och Linköping. Enligt utskottets uppfattning skulle en filial i Jönköping ligga för nära Linköping och för långt ifrån Lund. Växjö ligger mest centralt i det område filialen skall betjäna. Kalmar ligger i utkanten av området och detta gäller även Karlskrona och Halmstad. Utskottet avstyrker under hänvisning till vad sålunda anförts bifall till motionerna I: 773 och II: 918, I: 786 och II: 925, I: 787 och II: 928 samt II: 917.

I motionerna I: 772 och II: 912 föreslås, att möjligheter i ökad utsträckning bör skapas för förläggande av universitetsstudier till Gotland samt att härför måtte vidtas lämpliga och erforderliga åtgärder. Vidare förordas i motionerna I: 779 och II: 916, dels utredning beträffande en förläggning av universitetsfilial till falun-borlängeområdet, dels att riksdagen måtte förordas att den akademiska utbildningen på ettbetygsnivå inom detta område bör fortsättas och utvidgas. Enligt motionerna I: 783 och II: 938 bör frågan om etablering av en till universitetet i Umeå knuten filial i Luleå för humanistisk, samhällsvetenskaplig och naturvetenskaplig utbildning bli föremål för utredning. I motion II: 913 förordas ett fullföljande av det i U 63:s utredningsdirektiv nämnda Norrbotten-alternativet med avsikt att så snabbt som möjligt åstadkomma en till universitetet i Umeå knuten filial i Luleå för naturvetenskaplig, teknisk, samhällsvetenskaplig och humanistisk utbildning. Beträffande en filial till Umeå universitet yrkas slutligen i motion II: 904, att riksdagen måtte uttala att det blivande filialuniversitetet i mellersta Norrland skall förläggas till Sundsvall.

Med anledning av här redovisade motionsyrkanden rörande ytterligare filialer vill utskottet framhålla, att man i dagens läge inte rimligen bör räkna med mer än en filial till vart och ett av universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm. Utskottet anser vidare att de närmare erfarenheterna av den föreslagna nya organisationen bör avvaktas innan ställning tas till ytterligare filialer. Där emot bör ett införande av permanent filialutbildning på vissa orter enligt utskottets mening inte betyda, att den decentraliserade akademiska utbildningen i övrigt skall avvecklas. Tvärtom finns, såsom också framhålls i propositionen, anledning räkna med en ytterligare utbyggnad och konsolidering av denna verksamhet. Den starkt ökade efterfrågan på vuxenutbildning liksom möjligheten till samordning med annan kvalificerad postgymnasial utbildning talar härför. Vad gäller framförda yrkanden om filialer till Umeå universitet finner utskottet såsom tidigare framhållits, att man bör tillse att detta universitet utbyggs i snabb takt och erhåller de resurser som erfordras för detta. Först när Umeå universitet nått tillräcklig kapacitet finns det anledning taga ställning till en filial till detta universitet. Med vad sålunda anförts anser utskottet att motio-

nera I: 772 och II: 912, I: 783 och II: 938, II: 913, II: 904 samt I: 779 och II: 916, sistnämnda två motioner i vad de avser utredning beträffande förläggning av universitetsfilial, inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet finner vidare, att motionerna I: 779 och II: 916 i vad de avser uttalande om att den akademiska utbildningen på ettbetygsnivå inom falun-borlängeområdet bör fortsättas och utvidgas inte heller bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande lärarna vid universitetsfilialerna yrkas i motionerna I: 781 och II: 926 utredning och förslag till 1966 års vårriksdag angående närmare bestämmelser rörande dessa enligt i motionerna uppdragna riktlinjer. I motionerna I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 yrkas utredning och förslag till 1966 års vårriksdag rörande de nya assistenttjänster som föreslås inrättade vid universiteten. Slutligen yrkas i motionerna I: 788 och II: 930 avslag på vad i propositionen uttalas angående införandet av en ny lärarkategori vid universitet och högskolor.

Som framgått av det föregående finner utskottet förslaget om universitetsfilialer vara väl ägnat att ge en angelägen spridning av utbildningsmöjligheterna på universitetsnivå. Med anledning av framförda motionsyrkanden rörande lärarna vid universitetsfilialerna vill utskottet kraftigt understryka vad som anförs i propositionen, nämligen att lärarstandarden vid filialerna skall vara *likvärdig* med den inom lågstadieutbildningen vid moderuniversiteten. Under denna förutsättning ansluter sig utskottet till vad departementschefen förordar rörande inrättandet av en ny typ av assistenttjänster vid filialerna och nuvarande universitet och högskolor. Innehavare av dylik tjänst bör som huvuduppgift ha att meddela undervisning på lågstadiet. I detta sammanhang vill utskottet även understryka önskvärdheten av att goda kontakter skall kunna etableras mellan institutionerna vid moderuniversiteten och filialerna. Filialutbildningen bör ingå som en beståndsdel i den allmänna verksamheten vid moderuniversitetets institutioner. Med hänvisning till vad sålunda anförts anser utskottet utredning och förslag till 1966 års vårriksdag beträffande ifrågavarande tjänster inte erforderligt. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 vad gäller här berörda frågor. Vidare avstyrker utskottet bifall till yrkandena i motionerna I: 788 och II: 930.

I motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935 förordas, att möjlighet bör beredas de studerande vid universitetsfilialerna att vid dessa i så många ämnesgrupper som möjligt ägna sig åt studier för högre betyg än två betyg. I motionerna I: 784 och II: 923 yrkas, att möjligheterna för studerande vid universitetsfilialerna att i vissa ämnesgrupper inrikta studierna på högre betyg än två bör undersökas. Slutligen anförs i motion II: 929, att trebetygsutbildning skall ges vid universitetsfilialerna.

Med anledning av yrkandena angående utbildningsnivån vid filialerna vill utskottet framhålla, att i den mån tillgängliga lärarkrafter och övriga resurser det medger utbildning bör kunna ges och examination förrättas utöver tvåbetygs-

nivån i primärexamen i enlighet med den i propositionen förordade organisationen. Utskottet, som inte ansett sig kunna tillstyrka bifall till motionen II: 929 i denna del, finner med hänsyn till det anförda motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 avseende här berörda frågor besvarade. Motionerna bör sålunda i denna del icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 yrkas, att förslag framläggs till 1966 års vårriksdag om inrättande av bibliotek och läsesalar av tillfredsställande omfattning vid universitetsfilialerna. I motion II: 929 förordas, att större biblioteksresurser än de av U 63 föreslagna skall ställas till filialernas förfogande, lämpligen i anknytning till länsbiblioteken.

Beträffande universitetsfilialernas biblioteksresurser förutsätter utskottet, att ett gott samarbete kommer till stånd mellan filial- och moderuniversitetets institutions- och huvudbibliotek. Vidare finner utskottet det naturligt, att filialerna kommer att samarbeta med biblioteken på resp. orter och kunna utnyttja där tillgängliga boksamlingar m. m., vilka på samtliga orter torde vara av betydande omfattning. Utskottet, som inte funnit sig kunna tillstyrka bifall till motionen II: 929 i denna fråga, anser motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 i här berörda avseende besvarade, varför ifrågavarande motionsyrkanden inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagen.

I motion II: 937 yrkas, dels att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta ändringar av de för de skilda fria fakulteterna angivna ramtalen som den fortsatta utvecklingen i fråga om studenttillströmning till Stockholms universitet kan påkalla, dels att riksdagen måtte begära skyndsamma åtgärder ägnade att forcera Stockholms universitets utflyttning till Frescati. Med hänvisning till vad utskottet i det föregående anført rörande riktpunkten för den fortsatta utbyggnaden av universitet och högskolor avstyrker utskottet bifall till motionen vad gäller ramtalen för Stockholms universitet. Vidkommande universitetets utflyttning till Frescati sker denna enligt utskottet i så snabb takt som planeringsmöjligheterna medger. Med hänsyn härtill torde motionen i denna del inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 781 och II: 926 yrkas, att målsättningen för studentbostadsbyggnadsverksamheten fram till början av 1970-talet bör vara ett nytillskott om minst 40 000 rumsenheter. För egen del finner utskottet i likhet med vad som sägs i propositionen att en bedömning av det för studentbostadsbyggandet tillgängliga utrymmet liksom hittills får göras i anslutning till att statsmakterna tar ställning till frågan om det samlade bostadsbyggandets omfattning. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna I: 781 och II: 926 i vad avser yrkandet om en fixerad målsättning för studentbostadsbyggandet men finner i anledning av motionerna angeläget framhålla, att planeringen för denna byggnadsverksamhet mer än tidigare bör samordnas med utbyggnadsplaneringen i övrigt på universitets- och högskoleområdet.

Beträffande den farmaceutiska utbildningen och forskningen yrkas i motionerna I: 782 och II: 931, att laboratorstjänsterna vid farmaceutiska institutet

i analytisk farmaceutisk kemi och i oorganisk och fysikalisk kemi omvandlas till professurer i nämnda ämnen fr. o. m. budgetåret 1966/67. I propositionen förordas, att kompetensvillkoren för ifrågavarande laboratorer vid farmaceutiska institutet ändras till att överensstämja med vad som gäller för motsvarande tjänster vid universiteten. Utskottet, som i förevarande sammanhang inte funnit sig böra förorda annan organisation än den som föreslagits i propositionen, avstyrker med hänsyn härtill motionerna I: 782 och II: 931.

I motionerna I: 778 och II: 914 yrkas, att den aviserade utredningen beträffande receptarieutbildningen göres förutsättningslös varvid en nödvändig anknytning till farmaceutiska fakulteten dock beaktas. Utskottet, som förutsätter att resultatet av den förordade utredningen kommer att ge en allsidig belysning av frågan, har i förevarande sammanhang inte ansett sig böra ingå på receptarieutbildningens framtida utformning och lokalisering och finner därför att motionerna I: 778 och II: 914 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad departementschefen i övrigt anfört och förordat i proposition nr 141 har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

1. att motionerna I: 781 och II: 926, i vad de avser en höjning av riktpunkten för universitets- och högskoleutbyggnaden fram till början av 1970-talet, inte må bifallas av riksdagen;

2. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser flexibilitet i och alternativ till fasta studiegångar vid filosofisk fakultet, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

3. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser frågan att de närmare principerna för fasta studiegångar vid filosofisk fakultet skall underställas riksdagens prövning, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

4. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser avslag på förslaget om införande av skärpta regler för rätten att bedriva studier vid fria fakulteter, inte må bifallas av riksdagen;

5. att motionerna I: 784 och II: 923, i vad de avser utredning om riktlinjer för rätten att bedriva studier, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

6. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser studie- och yrkesvägledning vid universiteten, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

7. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser tekniska hjälpmedel i den akademiska undervisningen, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

8. att motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser en intensifiering av nuvarande försöksverksamhet beträffande utnyttjande av radio och television i universitetsundervisningen, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

9. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser utnyttjande av radio och television samt korrespondensundervisning för reguljär universitets- och högskoleutbildning, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

10. att motionerna I: 785 och II: 932 inte må bifallas av riksdagen;

11. att motion II: 934 inte må bifallas av riksdagen;

12. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser en snabb utbyggnad av Umeå universitet, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

13. att motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser inriktningen i universitetsplaneringen mot ett sjätte universitet, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

14. att motionerna I: 790 och II: 924 inte må bifallas av riksdagen;

15. att motionerna I: 784 och II: 923, i vad de avser en organisatorisk samordning av teknisk och medicinsk utbildning i Linköping, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

16. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 791 och II: 936, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i fråga om ekonomisk utbildning för civilingenjörer;

17. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 771 och II: 915, I: 780, I: 792 och II: 933, I: 781 och II: 926 samt I: 784 och II: 923, sistnämnda fyra motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i fråga om den högre tekniska utbildningens fortsatta utbyggnad;

18. att motionerna I: 115 och II: 147 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

19. att motionerna I: 793 och II: 927 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

20. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 773 och II: 918, I: 786 och II: 925, I: 787 och II: 928 samt II: 917 besluta att filialen till Lunds universitet skall förläggas till Växjö;

21. att motionerna I: 772 och II: 912, I: 783 och II: 938, II: 913, II: 904 samt I: 779 och II: 916, sistnämnda två motio-

ner i vad de avser utredning beträffande förläggning av universitetsfilial, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

22. att motionerna I: 779 och II: 916, i vad de avser decentraliserad akademisk ettbetygsutbildning inom falun-borlängeområdet, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

23. att motionerna I: 788 och II: 930 inte må bifallas av riksdagen;

24. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, i vad de avser lärarna vid universitetsfilialerna, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

25. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923, I: 789 och II: 935 samt II: 929, i vad de avser utbildningsnivån vid universitetsfilialerna, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

26. att motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923, I: 789 och II: 935 samt II: 929, i vad de avser universitetsfilialernas biblioteksresurser och läsesalar, inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

27. att motion II: 937 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

28. att motionerna I: 781 och II: 926, i vad de avser studentbostadsbyggnadsverksamheten, inte må bifallas av riksdagen;

29. att motionerna I: 782 och II: 931 inte må bifallas av riksdagen;

30. att motionerna I: 778 och II: 914 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;

31. att riksdagen må — med beaktande av vad utskottet anfört — godkänna de i statsrådsprotokollet förordade riktlinjerna för utbyggnaden och organisationen av universitets- och högskoleväsendet fram till början av 1970-talet;

32. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna överenskommelsen med Stockholms läns landsting om villkoren för anordnande av läkarutbildning vid ett nytt sjukhus i Huddinge, m. m.;

33. att riksdagen må godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats angående bestridande av kostnader för markförvärv i närheten av området för det planerade sjukhuset i Huddinge;

34. att riksdagen må godkänna de i statsrådsprotokollet förordade riktlinjerna för lånegivningen till uppförande av bostäder för studerande.

Stockholm den 30 november 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Virgin, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Bertil Petersson, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Thorsten Larsson, Wallmark och Nyman; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Almgren, Mellqvist, Larsson i Hedenäset, Turesson, fröken Olsson, herrar Arvidson, Fagerlund, Nelander, Källstad, Berg och Tobé.

Reservationer

1) beträffande riktpunkten för universitets- och högskoleutbyggnaden (moment 1)

a) av *Thorsten Larsson*

b) av *Larsson* i Hedenäset;

2) av herrar *Boman, Virgin, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Thorsten Larsson, Wallmark, Nyman, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Larsson* i Hedenäset, *Turesson, Nelander, Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 10 börjar med »Utskottet vill» och på s. 11 slutar med »riksdagens prövning», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har intet att invända emot att fasta studiegångar inrättas, eftersom dessa kan ge vissa elever möjligheter att snabbare nå fram till en examen. Den låsning av studiemöjligheterna till de nu mest gängse ämneskombinationerna, som blir en följd av propositionens förslag, är emellertid från flera synpunkter otillfredsställande. Härigenom skulle man bl. a. få ett stelt utbildningssystem utan den flexibilitet som är nödvändig i ett modernt samhälle. Risk skulle vidare uppkomma för att de studerande, som valt fel, råkar in i återvändsgränder. Det är angeläget att sådana risker förebyggs, vilket ju skett beträffande grundskolan och gymnasierna. Enligt utskottet bör man överväga att inrätta särskilda studiemöjligheter för dem som vid sidan av studierna bedriver förvärvsarbete. Vidare måste det vara möjligt att studera enstaka ämnen. Studierna måste således inte med nödvändighet syfta till en fullständig examen. De fasta studiegångarna kommer med stor sannolikhet att få stor attraktionskraft hos den studieambitiösa ungdomen. Möjligheterna till friare studier vid sidan av de fasta studiegångarna skulle inte innebära någon betydande nackdel från resurssynpunkt. Utskottet förordar att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 323 samt I: 789 och II: 935 i vad de avser flexibilitet i och alternativ till fasta studiegångar vid filosofisk fakultet.

Utskottet vill med hänsyn till vad som anförts i det föregående även biträda yrkandena i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 att de närmare principerna för fasta studiegångar vid filosofisk fakultet skall underställas riksdagens prövning.»

dels ock att utskottets hemställan under 2. och 3. bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anført i fråga om flexibilitet i och alternativ till fasta studiegångar vid filosofisk fakultet;

3. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, uttala att de närmare principerna för fasta studiegångar skall underställas riksdagens prövning;»

3) av herrar *Boman, Virgin, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Thorsten Larsson, Wallmark, Nyman, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Larsson* i Hedenäset, *Turresson, Nelander, Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 11, som börjar med »Vad i» och slutar med »av riksdagen», bort ha följande lydelse:

»I propositionen framläggs förslag rörande skärpta möjligheter till avvisning av studerande vid de filosofiska, juridiska och teologiska fakulteterna. Utskottet finner det vara otillfredsställande, att departementschefen inte närmare behandlat frågan hur detta system skall utformas. En bestämmelse om avvisning av ifrågasvarande slag skulle emellertid behöva kringgärdas av en mängd undantag. Det kan inte komma i fråga att avvisa personer, vilkas långsammare studietakt är föranledd av yrkesarbete vid sidan av studierna eller sjukdom. Ett avvisningsförfarande av tänkt art skulle sannolikt förutsätta kontrollåtgärder beträffande förvärvsarbete och krav i vissa fall på läkarintyg. De besparingar som man skulle kunna göra genom att avvisa personer som verkligen missköter sina studier skulle knappast bli betydande. Behovet av den i propositionen föreslagna avvisningsmöjligheten torde bli ännu mindre om en intensifiering av studierådgivning och yrkesorientering vid universiteten sker. Utskottet föreslår således, att riksdagen med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 avslår propositionens förslag om skärpta bestämmelser för avvisning av studerande vid de fria fakulteterna.»

dels ock att utskottets hemställan under 4. bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, avslå propositionens förslag om skärpta bestämmelser för avvisning av studerande vid de fria fakulteterna;»

4) av herrar *Boman, Virgin, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Thorsten Larsson, Wallmark, Nyman, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Larsson* i Hedenäset, *Turresson, Nelander, Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 13, som börjar med »Frågan om» och slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»Frågan om utnyttjandet av radio och television för reguljär universitets- och högskoleutbildning har berörts av 1960 års radioutredning i betänkandet »Radions och televisionens framtid i Sverige», del II (SOU 1965:21). Sedan remissbehandling avslutats pågår, enligt vad utskottet inhämtat, beredning med anledning av utredningens förslag inom Kungl. Maj:ts kansli. Det bör emellertid framhållas att då det gäller både målsättning och praktisk utformning av ifrågasvarande utbildningsverksamhet innebär motionärernas äskanden en utvidgning jämfört med utredningens förslag. Bl. a. belyses detta av att ett visst mått av korrespondensundervisning inrymts i det av motionärerna föreslagna systemet. Med hänvisning till vad i motionerna anförts beträffande väntad tillströmning av studerande och tillgängliga resurser för konventionell akademisk utbildning biträder utskottet i berörda avseenden motionärernas förslag. Utskottet förutsätter att försöksverksamheten blir av tillräcklig omfattning för att snabbt kunna ge underlag för en allsidig bedömning av möjligheterna att låta ett TV-radio-korrespondensuniversitet komplettera den nuvarande universitetsorganisationen.»

dels ock att utskottets hemställan under 9. bort ha följande lydelse:

»9. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande möjligheterna att förmedla akademisk lågstadieundervisning inom ramen för en kombinerad TV-radio-korrespondensundervisning;»

5) av herrar *Boman, Virgin, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Thorsten Larsson, Wallmark, Nyman, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Larsson* i Hedenäset, *Turresson, Nelander, Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 13 börjar med »Vidkommande utbyggnaden» och överst på s. 15 slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 har framförts förslag som skulle avhjälpa brister i det i propositionen föreslagna filialsystemet. Även om utskottet nu i princip ansluter sig till det framlagda förslaget, bör enligt utskottets mening den framtida planeringen av universitets- och högskoleutbildningen ske enligt delvis andra riktlinjer än de i propositionen förordade. Genom filialerna kan universitetsorganisationen relativt snabbt tillföras

ytterligare platser, vilket kan bidra till att minska köerna framför universitet och högskolor. Utskottet anser dock, att den fortsatta planeringen i första hand bör syfta till en snabb utbyggnad av universitetet i Umeå och därefter inriktas på ett sjätte universitet. Detta bör bringas till Kungl. Maj:ts kännedom i en särskild riksdagens skrivelse. De i motionerna I: 785 och II: 932 framställda yrkandena att med avslag på propositionens förslag rörande inrättande av universitetsfilialer bygga på nuvarande universitet samt yrkandena i motionen II: 934 att endast bygga på nuvarande universitet och ett sjätte i linköpingsområdet kan utskottet däremot inte biträda.»

dels ock att utskottets hemställan under 12. och 13. bort ha följande lydelse:

»12. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, uttala att planeringen rörande universitetsväsendets fortsatta expansion bör syfta till en snabb utbyggnad av universitetet i Umeå;

13. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 781 och II: 926 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, uttala att planeringen rörande universitetsväsendets fortsatta expansion bör inriktas på ett sjätte universitet;»

6) av herrar *Boman, Söderberg, Nyman, Eliasson* i Sundborn, *Almgren* och *Nelander*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 15, som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »och II: 924», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Enligt utskottets mening talar synnerligen starka skäl för förläggning av den fjärde tekniska högskolan till Västerås. Den bör utformas som självständig och fristående högskola och redan från början orienteras mot industri och näringsliv och knyta an till den industriella forskningen. Dess karaktär av 'experimenthögskola' och inriktning på ett effektivare utnyttjande av lokaler och övriga resurser kan därigenom bättre komma till sin rätt.

Med hänsyn till lärartillgången och möjligheterna att snabbt och ekonomiskt bygga upp den nya högskolan har Västerås de bästa förutsättningarna av de två orter som diskuterats, vilket också framhållits av såväl den sakkunnige generaldir. Woxén som kommittén, som säger: 'När det gäller att ur industriell och teknisk-ekonomisk synpunkt placera en fjärde teknisk högskola i landet blir rangordningen enligt kommittén i första hand Västerås och i andra hand Linköping' (Betänkandet del 1 s. 239).

En koncentration av alltför mycken akademisk undervisning till endera av de orter med begränsade resurser som föreslagits samt med en kort uppbyggnadstid för projektens realiserande kan innebära för orten svårlösta problem

av såväl personell som ekonomisk art. Tillräckligt med exempel därpå kan hämtas från befintliga universitetsstäder. Västerås som lokaliseringsort för en fristående teknisk högskola är att rekommendera icke minst därför att mycket talar för att investeringskostnaderna där skulle bli lägst genom de utomordentliga resurser som i alla avseenden finns på orten.

Den nya tekniska högskolans främsta uppgift bör vara att utbilda civilingenjörer, som får sådan utbildning som bäst främjar vårt industriella näringsliv i stort. Det förutsätter emellertid att den tekniska högskolan kan knyta an till industriell forskning och utveckling på orten. Västeråsregionens mångsidiga och ur teknisk forskningssynpunkt högt utvecklade industrier, som dessutom är internationellt inriktade och under stark utveckling, har bedömts av sakkunskapen väl täcka de utbildningsområden högskolan avser. Ett bibehållande och stärkande av dessa exportföretags konkurrenskraft på världsmarknaden är ett riksintresse.

Utskottet anser att en framtida samordning av medicinsk och teknisk forskning på en ort måste vara av underordnad betydelse jämfört med värdet av att högskolan förlägges till den ort som har största förutsättningarna att stimulera en till den tekniska utvecklingen anpassad utbildning och forskning. Med hänsyn till att våra nuvarande tre tekniska högskolor är belägna på orter, där fullständig forskning redan är väl etablerad och att civilingenjörutbildning sedan några år tillbaka även förekommer vid Uppsala universitet anser utskottet, att gränsforskning mellan medicin och teknik där kan tillräckligt tillgodoses. Västerås närhet till Stockholm och Uppsala samt den stora utbyggnaden av den slutna sjukvården i Västerås kan även möjliggöra viss forskning på nämnt gränsområde.

Enligt utskottets mening bör således den nya tekniska högskolan förläggas i Västerås, som av de diskuterade orterna har största förutsättningarna tidsmässigt, ekonomiskt och med hänsyn till lämplig industriell forskningsmiljö att ge civilingenjörer den utbildning, som vårt industriella näringsliv i framtiden är bäst betjänt av.»

dels ock att utskottets hemställan under 14. bort ha följande lydelse:

»14. riksdagen må i anledning av motionerna I:790 och II:924 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att den fjärde tekniska högskolan inrättas i Västerås;»

7) beträffande ekonomisk utbildning för civilingenjörer (moment 16) av herr *Tobé*;

8) beträffande den högre tekniska utbildningens fortsatta utbyggnad (moment 17) av herrar *Boman*, *Virgin*, *Thorsten Larsson*, *Wallmark*, *Nyman*, *Bohman* och *Blidfors*, vilka ansett att sista meningen i det stycke i utskottets yttrande på s. 17, som börjar med »Utvecklingen på» och slutar med »verksamt sätt», bort utgå;

9) beträffande filialen till Lunds universitet

a) av herrar *Boman, Söderberg, Nyman, Almgren* och *Nelander*, vilka ansett *dels* att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 18 börjar med »Som framgått» och på s. 19 slutar med »samt II: 917», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Även andra väsentliga faktorer än de som anförts av departementschefen måste enligt utskottets mening emellertid beaktas vid valet av filialort till Lunds universitet för att frågan skall kunna bedömas allsidigt och erhålla den ur allmän synpunkt bästa lösningen. De av departementschefen anförda geografiska förhållandena, dvs. det ringa avståndet mellan Linköping och Jönköping samt Växjö's snabba förbindelse till Lund, synes icke böra tillmätas någon avgörande betydelse. Universitetsutbildningen i Linköping torde erhålla ett fullt betryggande underlag med de av Orring-Wernberg föreslagna regionerna kring Linköping, dit bl. a. Norrköping föres, och kan därmed icke behöva rekrytera inom jönköpingsregionen i de ämnen som har planerats i en sydsvensk filial. Närheten till Linköping kan inte anses som ett argument mot Jönköping utan också mot Örebro, eftersom avståndet från Linköping är en mil kortare till Örebro än till Jönköping. Även Karlstad skulle med hänsyn till sitt läge i förhållande till Örebro — avståndet dit är också en mil kortare än avståndet Linköping—Jönköping — vara diskvalificerad som filialort, om ifrågavarande avstånds- och attraktivitetsfaktorer skulle vara avgörande. Det kortare avståndet från Växjö till Lund, vilket medför någon timmes kortare restid landsvägen till denna stad än från Jönköping till Lund, uppväges av goda flygförbindelser till Jönköping.

Av vikt är emellertid, att i enlighet med vad som ovan anförts orter med stort underlag av studerande inom ett avstånd där dagliga resor kan ske bör ges företräde framför orter med ett mera utspritt rekryteringsunderlag. Detta ligger också helt i linje med departementschefens uttalande, att filialsystemet är en förutsättning för att studentbostadsproblemet skall kunna bemästras, då det bör medge en större frekvens hemmaboende studerande och erbjuda en vidgad inackorderingsmarknad. Denna fråga är av stor betydelse också då valet skall träffas mellan Jönköping och Växjö såsom filialort, och förhållandena talar klart till förmån för den förstnämnda av de båda städerna.

Som ovan framhållits kan, enligt experterna Orring och Wernberg, en betydande del av recentiorerna inom en växjöregion beräknas komma att föredra att inackordera sig vid moderuniversitetet framför att inackordera sig på filialorten. Det synes sannolikt, att Lunds universitets attraktionskraft på växjöregionen blir större än vad Linköpings kan beräknas bli på en jönköping-huskvarnaregion.

Utskottet vill i detta sammanhang understryka att skolöverstyrelsen i sitt remissvar över U 63 beräknat det teoretiska antalet universitets elever inom olika råjonger på ett stort antal mera betydande centralorter. Det har därvid visat sig att Linköping, som har det största lokala underlaget, närmast följes av

Örebro och Jönköping, vilka beträffande underlaget är jämställda med varandra och klart överträffar de övriga undersökta orterna. Växjö kommer först på tionde plats. Vid sin bedömning av lämplig filialort i södra Sverige finner skolöverstyrelsen, att det lokala underlaget är störst i Jönköping och att underlaget inom inackorderingszonen är lika stort för Jönköping som för Växjö samt att Jönköping dessutom är den större centralorten. Skolöverstyrelsen framhåller, att om utöver utbyggnaden i Linköping och Örebro en tredje filial skall organiseras och förläggas till södra Sverige, Jönköping och ej Växjö är den lämpligaste platsen.

Enligt utskottets mening bör, vid lokalisering av högre utbildning av förevarande slag, även beaktas, att förutsättningarna att i Jönköping-Huskvarna bedriva lärarutbildning är mycket goda. Jönköping har därför av LUS föreslagits som lokaliseringsort för den lärarhögskolefilial i södra Sverige, som ansetts nödvändig övergångsvis för att säkra utbildningsbehovet beträffande klasslärare. Denna utbildning kommer endast i ringa omfattning att handhas av universitetslärare och förutsätter därför inte att även universitetsutbildning finns på samma ort. Det framgår av LUS:s redogörelse, att en lärarhögskolefilial i Jönköping har mycket goda förutsättningar att vid behov utvidga sin verksamhet på ett helt annat sätt än en lärarhögskolefilial i Växjö. Det bästa sättet att tillvarataga dessa möjligheter vore att till Jönköping förutom lärarhögskolefilial även lokalisera en universitetsfilial.

Utskottet som med hänvisning till det anförda förordar att universitetsfilialen till Lunds universitet förlägges till Jönköping biträder sålunda motionerna I: 786 och II: 925.

I följd härav avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 773 och II: 918, I: 787 och II: 928 samt II: 917.»

dels ock att utskottets hemställan under 20. bort ha följande lydelse:

»20. att riksdagen må med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 773 och II: 918, I: 787 och II: 928 samt II: 917 ävensom med bifall till motionerna I: 786 och II: 925 besluta att filialen till Lunds universitet skall förläggas till Jönköping;»

b) av herrar *Bertil Petersson* och *Nils Theodor Larsson*, vilka ansett *dels* att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 18 börjar med »Som framgått» och på s. 19 slutar med »samt II: 917», bort ha följande lydelse:

»Av propositionen framgår att frågan om lokalisering av universitetsfilial till södra Sverige är det enda fall där alternativa orter varit föremål för allvarlig diskussion. För att skapa i rekryteringshänseende likvärdiga filialregioner i olika delar av landet och därmed möjliggöra uppbyggandet av enhetliga organisationer borde lämpligen två filialregioner tillskapas i södra Sverige. Om dock i nuvarande läge endast en universitetsfilial kan förläggas dit synes en ort i sydöstra Sverige böra väljas. Invånarna i detta område har de längsta avstånden till de tre stadsområdena och därmed till den service som där erbjödes. Kalmar är den ort

i denna del av landet som hittills haft den mest omfattande decentraliserade akademiska utbildningen. Kalmar är den största staden i sydöstra Sverige och har till skillnad från Växjö reguljära flygförbindelser. En lokalisering till Kalmar skapar dessutom betingelser för en flexibel planering av den akademiska utbildningens vidare utbyggnad, medan en lokalisering till Växjö definitivt låser planeringen i södra Sverige.»

dels ock att utskottets hemställan under 20. bort ha följande lydelse:

»20. att riksdagen må med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 786 och II: 925, I: 787 och II: 928 samt II: 917 ävensom med bifall till motionerna I: 773 och II: 918 besluta att filialen till Lunds universitet skall förläggas till Kalmar;»

10) beträffande utredning om förläggning av ytterligare universitetsfilialer (moment 21)

- a) av herr *Gillström*
- b) av herr *Einar Persson*
- c) av herr *Eliasson* i Sundborn
- d) av herr *Mellqvist*;

11) beträffande decentraliserad akademisk ettbetygsutbildning inom falunborlängeområdet (moment 22)

- a) av herr *Gillström*
- b) av herr *Einar Persson*
- c) av herr *Eliasson* i Sundborn
- d) av herr *Mellqvist*;

12) av herrar *Boman, Virgin, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Thorsten Larsson, Wallmark, Nyman, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Larsson* i Hedenäset, *Turresson, Nelander, Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 20, som börjar med »Som framgått» och slutar med »och II: 930», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Med anledning av framförda motionsyrkanden rörande de av Kungl. Maj:t föreslagna lärarkategorierna vid universitetsfilialerna vill utskottet kraftigt understryka, att lärarykandena vid filialerna bör vara *likvärdig* med den inom lägstadieutbildningen vid moderuniversiteten.

Införandet av den nya typ av assistenttjänster, som föreslås för undervisning både vid moderuniversitetens lägstadier och vid filialerna har enligt utskottets mening inte föregåtts av tillräckliga utredningar. De formella meritkraven för den nya typen av lärare har inte tillräckligt preciserats. Ytterligare överväganden i detta syfte bör företagas så att förslag i ärendet kan föreläggas 1966 års riksdag. Då de föreslagna assistenttjänsterna inte kommer att inrymma tid för forskning, förutsätter utskottet att den nuvarande typen av assistenttjänster bi-

behålles vid universiteten, så att kravet på en tillfredsställande forskarrekytning tillgodoses. Utskottet biträder därför yrkandena i motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935 i berörda frågor. Däremot kan icke utskottet tillstyrka yrkandet i motionerna I: 788 och II: 930.»

dels ock att utskottets hemställan under 24. bort ha följande lydelse:

»24. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, I: 784 och II: 923 samt I: 789 och II: 935, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till 1966 års riksdag rörande de nya assistenttjänsterna som föreslås inrättade;»

13) av herrar *Boman, Nils Theodor Larsson, Thorsten Larsson, Eliasson* i Sundborn, *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Källstad*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 21, som börjar med »I motionerna I: 781» och slutar med »och högskoleområdet», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 781 och II: 926 yrkas, att målsättningen för studentbostadsbyggnadsverksamheten fram till början av 1970-talet bör vara ett nytillskott om minst 40 000 rumsenheter. I likhet med departementschefen kommer utskottet fram till att uppskattningsvis 40 000 rumsenheter skulle behöva färdigställas under den aktuella tidsperioden. Utskottet anser att en långsiktig planering är nödvändig på detta område för att detta antal rumsenheter skall kunna åstadkommas. Genom långsiktiga planer kan planeringen för denna byggnadsverksamhet mer än tidigare samordnas med utbyggnadsplaneringen i övrigt på universitets- och högskoleområdet. För att de berörda kommunerna skall kunna infoga studentbostadsbyggandet i sin planering är det nödvändigt med långsiktiga studentbostadsprogram. Om ungdomar från hela landet skall kunna ges möjligheter till högre studier är det nödvändigt att godtagbara bostäder kan erbjudas. En högre studieeffektivitet torde även bli följden av tillfredsställande bostadsförhållanden. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna I: 781 och II: 926 i vad avser målsättningen för studentbostadsbyggandet.»

dels ock att utskottets hemställan under 28. bort ha följande lydelse:

»28. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 781 och II: 926, såvitt nu är i fråga, uttala att målsättningen för studentbostadsbyggnadsverksamheten fram till början av 1970-talet bör vara ett nytillskott om minst 40 000 rumsenheter;»